

Resuméreferat
for møde i Landbrugsuddannelsesudvalget
tirsdag den 26. september 2023
Havredal Praktiske Uddannelser

Orientering fra formanden

L&F har sammen med arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer holdt møde med undervisningsminister Mattias Tesfaye, hvor videnscenter for jordbrugsområdet bl.a. blev drøftet.

Indarbejdelse af ”grøn omstilling” m.m. i landbrugsuddannelsen, pr. 1. august 2024

Landbrugsuddannelsesudvalget skal indsende udviklingsredegørelse for 2024 med ændringsønsker til Undervisningsministeriet senest fredag den 13. oktober 2023. Udvalget skal derfor inden have besluttet, hvilke ændringer udvalget ønsker at få med i bekendtgørelsen for landbrugsuddannelsen gældende fra august 2024.

Ændringsønsker skal fremgå præcist af udviklingsredegørelsen, så det er tydeligt, hvad udvalget konkret søger om at ændre samt hvilke konsekvenser ændringen får. Uddannelsesændringer der udløser væsentlige merudgifter kan ikke gennemføres uden særskilt finansiering og skal derfor finansieres på efterfølgende års finanslov. Landbrugsuddannelsesudvalget har i udviklingsredegørelsen for 2023 fremsendt ændringsønsker omkring grøn omstilling, forlængelse af varigheden m.m. Det må derfor formodes at ændringerne kan være gældende fra august 2024 – forudsat Undervisningsministeriet godkender ændringerne.

• **Indarbejdelse af kompetencemål og mål omkring grøn omstilling, bæredygtighed m.m.**

Analysen ”Et landbrugserhverv i hastig forandring” (2023) har kortlagt 5 kompetencetemaer i relation til grøn omstilling og fremtidens kompetencebehov i forhold til bæredygtig udvikling af landbruget. Kompetencetemaerne er livslang læring, kommunikation, bæredygtig udvikling, holistisk forståelse, og data og digitale teknologier.

Landbrugsuddannelsen rummer og arbejder allerede i dag i stor udstrækning med de 5 kompetencetemaer, men der er behov for at synliggøre og indarbejde kompetencerne i hele uddannelsesforløbet, således der bliver progression i undervisningen og oplæringen.

Eksisterende kompetencemål, mål og oplæringsmål i landbrugsuddannelsen gennemgås og revurderes derfor med henblik på at få indarbejdet og tydeliggjort elementer fra de 5 kompetencetemaer i målene, herunder vurdere om der er behov for nye kompetencemål, mål og oplæringsmål.

Fagene Bæredygtighed 1 og 2 revideres med tanke på grundlæggende elementer der gør eleverne i stand til at forstå sammenhænge, progression i faget og kobling til de store specialefag, hvor man kan arbejde mere fagspecifikt i dybden.

Det er vigtigt at anvende ordet bæredygtig korrekt og nutidigt så de der er meget optaget af klima, miljø m.m. kan se, at det miljømæssige, det sociale, økonomiske, biodiversitet m.m. kan indtænkes i uddannelsen.

Der bør være konsekvens i den anvendte taksonomi i kompetencemålene og målene. Lærlingene skal kunne forstå sammenhænge i målene omkring bæredygtighed og de faglige fag. Specifikke læringsmål omkring bæredygtighed beskrives i skolernes undervisningsplaner.

• **Forlængelse af varigheden af skoleundervisningen med 1 - 2 uger**

På sidste udvalgs møde besluttede udvalget at skoleundervisningen i landbrugsuddannelsen forlænges med 1 uge. Udvalget tog ikke endelig beslutning om skoleundervisningen skal forlænges med yderligere en uge.

Forlængelsen kan placeres på henholdsvis trin 1, trin 2 eller fordeles på begge trin - ved 2 ekstra uger. En forlængelse af skoleundervisningen på 1 - 2 uger kan anvendes til ekstra mål omkring grøn omstilling, bæredygtighed, faglige mål m.m. i uddannelsen. En forlængelse på 1 - 2 uger giver således mulighed for at forlænge varigheden af de uddannelsesspecifikke fag, herunder de store specialefag på 7,5 uger. Forlængelsen kan sikre at den tid der er til faglig undervisning i husdyr, planter m.m. kan fastholdes/evt. forøges med nye mål.

En forlængelse giver alternativt mulighed for at afsætte yderligere 1 – 2 uger i uddannelsen til valgfri specialefag.

Skolerne har drøftet problemstillingen og indstillet at skoleundervisningen forlænges med 2 uger og at de 2 ugers forlængelse sker ved forlængelse af det store specialefag fra 7,5 uger til 9,5 uger på trin 2. Lærlingene ønsker at arbejde med deres speciale.

Udvalget besluttede at følge skolernes indstilling, bl.a. under hensyntagen til at lærlingene er langt mere motiveret til at modtage undervisning på trin 2 samt at 2 uger forlængelse giver mulighed for at prioritere mere tid til undervisning i det faglige i specialerne.

- **Forlængelse af varigheden for skoleundervisningen JMF-specialet med 5 uger**

Udvalget har på tidligere møde besluttet at en forlængelse af JMF-specialet med 3 uger. Der skal med udviklingsredegørelsen fremsendes særlig begrundelse for, hvorfor der er behov for at forlænge skoleundervisningen.

Udvalget drøftede kort om faget ”Fagengelsk/internationalisering” på 1 uge skal erstattes af grundfaget ”Engelsk” på 2 uger. Det er vigtigt at lærlingene kan læse manualer m.m. på engelsk. Udvalget fastholdt dog at faget ”Fagengelsk/internationalisering” passer bedst til målgruppen.

Udvalget drøftede om der forsat er behov for kompetencer inden for anvendelse af ammoniak samt hvilke krav der er gældende i henhold til arbejdsmiljølovgivningen. Sekretariatet undersøger hvilke krav der er gældende.

Udvalget besluttede at JMF-specialet forlænges med yderligere 2 uger, tilsvarende de øvrige specialer i henhold til følgende:

- JMF fortsætter med faget ”Fagengelsk/internationalisering” 1 uge
- Det eksisterende fag ”Bæredygtighed 2” indsættes i JMF-specialet med nye mål, jf. de generelle drøftelser omkring grøn omstilling/bæredygtighed
- Antallet af valgfri specialefag øges fra 2 til 4
- Varigheden af specialefaget på 7,5 uger øges til 9,5 uger

Skoler, maskinstationsforeningen m.fl. er opmærksom på, at en forlængelse af skoleundervisningen for JMF-specialet med i alt 5 uger kræver information herom til branchen. Udvalget drøftede muligheden, fordele og ulemper ved evt. at opdele skoleundervisningen på trin 2 op i 2 skoleperioder for specialet JMF. Opdeling af skoleperioden medfører at der kan indgås korte uddannelsesaftaler. Evt. ændringer med hensyn til antal skoleperioder medtages i udviklingsredegørelsen.

- **Ændring af karaktergivning på prøve trin 1**

Ved bedømmelsen af den afsluttende prøve på trin 1 bedømmes lærlingens præstation med én karakter, hvor den praksisrelaterede opgave og den mundtlige prøve vægtes lige. Ved bedømmelsen af den afsluttende prøve på trin 2 bedømmes lærlingens præstation med én karakter, hvor projektopgaven vægter en tredjedel og den mundtlige prøve vægter to tredjedele.

Skolerne har fremsendt ønske om, at den afsluttende prøve på trin 1 bedømmes på samme måde som på trin 2.

Udvalget besluttede at bedømmelsen af den afsluttende prøve på trin 1 ændres til: Lærlingens præstation bedømmes med én karakter, hvor den praksisrelaterede opgave vægter en tredjedel og den mundtlige prøve vægter to tredjedele.

- **Bedømmelse i de uddannelsesspecifikke fag**

Skoler har til sekretariatet tilkendegivet at der på trin 1 er mange og relative korte fag, hvilket medfører at der skal afgives adskillige standpunktskarakterer. Dette er en "stress-faktor" i uddannelsen for lærlingen og undervisere. Muligheden for at reducere antallet af fag bør derfor overvejes - f.eks. ved at indarbejde mål fra 1 ugers uddannelsesspecifikke fag ind i faget landbrugsproduktion på 4 uger.

Trin 1 har følgende uddannelsesspecifikke fag:

Landbrugsproduktion, 4 uger

Grundlæggende økonomi, 1 uge

Plantebeskyttelse 1 (1. del sprøjtecertifikat), 1 uge

Økologi grundprincipper, 1 uge

Bæredygtighed 1, 1 uge

Sekretariatet har drøftet mulighederne med uddannelsesledere m.fl. fra skolerne. Sekretariatet har overfor skolerne vurderet, at der fra udvalget ikke vil være opbakning til at indarbejde fagene "Bæredygtighed 1" og "Økologi grundprincipper" ind i faget Landbrugsproduktion. Umiddelbart vil det derfor kun være fagene "Grundlæggende økonomi" og "Plantebeskyttelse 1" der kunne være relevant at indarbejde i faget "Landbrugsproduktion". Skolerne har dog vurderet at det ikke vil være hensigtsmæssigt.

Udvalget ønsker fagene "Bæredygtighed 1" og "Økologi grundprincipper" fastholdt som selvstændige fag og vurderede at der pt. ikke er grundlag for at ændre antallet af fag

- **Udvikling af ny valgfri specialefag**

Skolerne har tidligere foreslået udvikling af nye valgfrie specialefag og anført at fremtidens kompetencer rejser et behov for udvikling af landbrugsuddannelsen.

Landbrugsuddannelsen har pt. 6 uger (5 for JMF) med valgfri specialefag Valgfri specialefag kan derfor anvendes til erhvervsrettet påbygning i et omfang op til 4 uger samt godkendes til AMU-udbud.

Sekretariatet har drøftet behov for nye specialefag med uddannelsesledere m.fl. på skolerne. Umiddelbart er der alene forslag til et nyt specialefag omkring "Landmanden som energiproducent".

Udvalget godkendte udvikling og tilknytning af nyt valgfrit specialefag vedrørende landmanden som energiproducent.

Lederuddannelserne, PL og AØ

Rekruttering på lederuddannelserne

Der er pt. 141 på produktionslederuddannelsen og ca. 40 på Agrarøkonomiuddannelsen. Deltagerantallet er dermed faldet markant. Antallet af AØ'er mere end halveret over 5 år.

Status på deltidsuddannelsen, PL og AØ

Pt. gennemføres deltidsuddannelserne med hold på 11 og 13 på hhv. PL og AØ. Skolerne vil forsøge at få forsøgsperioden forlænget, idet den nuværende forsøgsperiode medfører at sidste optag på AØ skal ske februar 2024, idet uddannelsen skal afsluttes inden for forsøgsperioden. Anmodningen om forlængelse kan evt. understøttes af organisationerne. Der er behov for at kunne optage et

hold igen i 2025 med henblik på at få erfaring med deltidsuddannelsen og tilstrækkeligt grundlag for at evaluere forsøgsordningen. Der gælder særlige fordelagtige vilkår for finansieringen for skolerne under forsøgsperioden, trods dette har det været en dårlig forretning for skolerne. Når forsøgsperioden ophører, kommer der andre og dårlige vilkår for finansieringen.

Skolerne mangler at arbejdsgiverne ser deltagelse i deltidsuddannelserne som medarbejderudvikling, der kan være behov for en form for trainee-forløb. Skolerne har i markedsføringen af uddannelserne inddraget nuværende deltagere og arbejdsgivere som ambassadører for uddannelserne. Markedsføringen kræver vedvarende kommunikation. Der er anvendt AUB-midler til markedsføringen.

Arbejdsgivere som er medlem hos GLS-A kan søge tabt arbejdsfortjeneste når ansatte gennemfører uddannelserne. GLS-A giver gerne budskabet videre.

Opfølgning på møde i arbejdsgruppe PL og AØ

Den nedsatte arbejdsgruppe for PL og AØ har afholdt første møde 30. august 2023. Arbejdsgruppen kom med forskelligt input til mål for uddannelsen, mulige barrierer og løsninger.

Arbejdsgruppen frembragte således en katalog over mulige barrierer for tilmelding til PL og AØ og forslag til mulige tiltag som kan formindske disse barrierer. Generelt blev der peget på, at årsagerne til barriererne i høj grad ligger hos arbejdsgiverne. Arbejdsgiverne får ikke motiveret de unge til at gennemføre uddannelserne og arbejdsvilkårene i landbruget medfører i mange tilfælde at de unge søger over i andre erhverv. Forretningsudvalget i L&F har haft en drøftelse af udfordringerne hos arbejdsgiverne, men har ikke endnu en færdig opskrift på at løse udfordringerne. I L&F arbejdes der videre med forslag til forskellige løsninger, som skal drøftes videre i arbejdsgruppen. Dog vil der fra erhvervet, overfor de lokale foreninger og rådgivningsvirksomheder, blive taget initiativ til tiltag som skal gøre landmændene opmærksomme på de udfordringerne erhvervet står overfor.

På arbejdsgruppemødet blev der ikke taget endelige beslutninger om, hvilke tiltag der bør iværksættes. Der indkaldes til nyt møde i arbejdsgruppen i november 2023, hvor den videre proces skal afklares, herunder hvilke initiativer der skal prioriteres på kort og langt sigt.

Udvalget så mulige barrierer for tilmelding til lederuddannelserne i familieforhold, løn, alternative uddannelser, manglende fleksibilitet i uddannelserne, opfattelsen at man er færdiguddannet efter trin 2 og manglende fortælling om mulighederne efter videreuddannelse

Status på overgangs- og antropologisk analyse

Udarbejdelse af overgangsanalyse af dimittender fra landbrugsuddannelsen er udskudt indtil primo 2024. Dette skyldes, at datakvaliteten p.t. ikke er tilstrækkeligt, til at Danmarks statistik kan lave de ønskede datatræk. Pt. har Danmarks statistik kun de korrekte EUX-tal fra 2022. For de øvrige år, skal tallene rettes, hvilket først kan ske når Styrelsen for It og Læring opdaterer elevregistret i januar 2024.

Antropologisk analyse er startet op af Asmildkloster Landbrugsskole med inddragelse af 3 andre skoler: Bygholm, Dalum og Høng. Hen over efteråret 2023 gennemføres en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse af skolernes 1. hoveforløb, eud + eux, samt kvalitative interviews af alle PL+AØ-studerende. Herefter udarbejdes en del-analyse. Lærlingene på 2. hovedforløb skal besvare spørgeskemaundersøgelse i foråret 2024. Herefter kan den endelige analyse udarbejdes.

Del-analysen bliver præsenteret på næste møde i arbejdsgruppen for PL og AØ.

Status etablering af Videnscenter på jordbrugsområdet

Der arbejdes fortsat på at få etableret et Videnscenter for Jordbrugsområdet. Budskabet er blevet godt modtaget af ministeren. Der er eftersendt et notat til ministeren med 6 prioriteringer. Udover

etablering af videnscenter for jordbrugets uddannelser er det støtte til lærlinge med udfordringer, stærke grønne partnerskaber med FGU-institutioner, understøttelse af livslang læring i landbrugssektoren, en ny taxameterreform skal sikre økonomisk stabilitet på landbrugsskolerne, rebranding og understøttelse af skolehjem (nye læringsbaser).

Når pengene bevilliges til et videnscenter, vil det videre forløb komme i proces, hvem skal ansøge, placering m.m.

Orientering fra sekretariatet

Status på AUB-aktiviteter, trepartsaftalen

Jordbrugets Uddannelser skal senest 1. december 2023 fremsende indstilling til AUB om anvendelse af AUB-2024 midler. Sekretariatet fremsender anmodning om forslag til AUB-aktiviteter for 2024-midlerne til skolerne og organisationerne, herunder forslag til særaktiviteter. Udvalget har også mulighed for at komme med forslag.

Ordnningen med AUB-midler der understøtter formålene flere lærepladser, større søgning og mere kvalitet på uddannelserne blev igangsat med forsinkelse. De aktiviteter der pt. afvikles finansieres derfor stort set fortsat af 2022 midlerne. Sekretariatet arbejder med plan/årshjul der skal sikre at AUB-aktiviteterne fra 2025 følger puljeårene. Formålet med planen er at få større anskuelighed i anvendelse af midlerne og mindske ressourceforbruget til administration, afrapportering m.m. Sekretariatet mangler fortsat at afrapportere for AUB-2021 midlerne. Det har været muligt at anvende 2021-midlerne i perioden 2021 – 2023, hvilket har forårsaget at det først i 2024 er muligt at fremsende regnskab, revisorerklæring og afrapportering til AUB.

AMU

Jordbrugets Uddannelsescenter Århus udvikler 2 nye AMU-kurser om skovlandbrug.

Udstyrspuljen

Skoler har som tidligere oplyst fået midler fra Udstyrspuljen til indkøb af nyt udstyr i relation til den grønne omstilling. Jordbrugets Uddannelser etablerer vidensportal på hjemmesiden der skal sikre, at øvrige skoler og det faglige udvalg får fuldstændig kendskab til skolernes viden og erfaringer med investeringerne.

Orientering fra skolerne

Det bliver interessant for skolerne, hvordan regeringens beslutning om ekstra midler til erhvervsuddannelsesområdet bliver udmøntet. Skolerne oplever at der kommer flere puljer, hvorfra der er behov for at søge midler. Skolerne anvender således flere ressourcer på puljeansøgninger, hvilket trækker ressourcer fra skolernes kerneområder. Nordea Fonden har pt. ansøgningsrunde med pulje til erhvervsskoler til indkøb af udstyr i relation til grøn omstilling, puljen har 30% egenfinansiering.

Ministeriet gennemfører flere og flere forskellige tiltag på skolerne, tilsyn, undersøgelser m.m. f.eks. undersøgelse om kostskoleafdelinger og skolebestyrelserne i forhold til bestyrelseskompetencer. De mange administrative opgaver, som ikke direkte har noget med undervisning at gøre, fylder meget. Styrelse for It og Læring fylder også meget i skolernes arbejde, da de værktøjer der er udviklet, ikke fungerer på skolerne

Skolerne har deltaget i møde på Herningsholm Erhvervsskole, hvor direktøren fra Styrelse for undervisning og kvalitet var med m.fl. og hvor tilsyn med skolerne fyldte meget. Systemet er bygget op på tillid, så der brug for tilsyn, men fordi der spørges om meget andet, så fylder det meget. Styrelsen vil gerne være mere lærings- og fremtidsorienteret, men er presset af rigsrevisionen og lovgivningen.

Danske Landbrugsskoler har søgt puljemidler og fået midler til udvikling af 6 undervisningsforløb inden for temaerne: Bæredygtige produktionsformer, fremtidens grønne produkter, landmanden

som energiproducent, cirkulær bioøkonomi, ESG-rapportering og digitale data og redskaber. Emnerne kan evt. på sigt indbygges i valgfrie specialefag.

Danske Landbrugsskoler arbejder på ansøgning om projektmidler fra Novo Nordisk Fonden i samarbejde med fonden. Ansøgningsprocessen er ikke uden udfordringer. Der planlægges workshop med det formål at få fonden til at forstå skolernes ønsker til projektet. Projektet skal bestå af ”tre ben”, 1) gøre skolerne grønne i hele deres DNA og uddannelse, 2) Grøn utopi, hvor udstyr stilles til rådighed og 3) simulering af grøn omstilling, hvilken betydning har grøn omstilling og dermed understøttelse af beslutningsprocesser. Midler fra Novo Nordisk Fonden skal gøre landbrugseleverne til grønne forandringsagenter.

Det går godt med rekrutteringen, men skolerne oplever også at en stor del af de tilmeldte ikke møder op. Tilmeldingstallene skal derfor tages med forbehold. Elever der ikke er bestået dansk og matematik i grundskolen og som derfor ikke kan starte direkte på grundforløbet indgår ofte uddannelsesaftaler med oplæringsvirksomheder, - det giver i mange tilfælde udfordringer for skolerne når lærlingene kommer på skole.

Der er fortsat udfordringer med den gennemførte omlægning af tilskud på grundforløbene og overgangen til læreplads. Færdiggørelsestaxametret er afskaffet og i stedet får skolerne bonus for indgåelse af uddannelsesaftaler under grundforløbet. Problemet er, at skolerne ikke modtager bonus, når eleven indgår uddannelsesaftaler inden de starter på grundforløbet. Mange skoler ”tænker” derfor i tidspunktet for elevens indgåelse af uddannelsesaftale. Problematikken er medtaget i de prioriteringer der er sendt til Undervisningsministeren.

Evt. – næste møde i udvalget

Der indkaldes til møde i udvalget i starten af december 2023, hvor udkast til bekendtgørelse for landbrugsuddannelsen skal være færdig til fremsendelse til ministeriet. Forslag til mødedato fremsendes via Doodle.

5. oktober 2023

Sekretariatet for Jordbrugets Uddannelser